

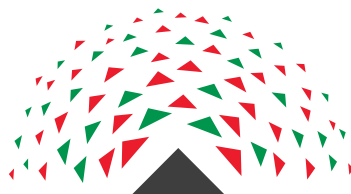

A magyar–román kapcsolatok és romániai megítélésük 2017-ben

Hungarian–Romanian Relations,
the Romanian Point of View in 2017

Barabás T. János

E-2017/33.

KKI-elemzések

A Külügyi és Külgazdasági Intézet időszaki kiadványa

Kiadó:

Külügyi és Külgazdasági Intézet

Szöveggondozás és tördelés:

Tevelyné Kulcsár Andrea

A kiadó elérhetősége:

H-1016 Budapest, Bérc utca 13-15.

Tel.: + 36 1 279-5700

Fax: + 36 1 279-5701

E-mail: info@ifat.hu

<http://kki.hu>

© Barabás T. János, 2017

© Külügyi és Külgazdasági Intézet, 2017

ISSN 2416-0148

Összefoglalás: A román kormány külpolitikai stratégiája prioritásként kezeli a szomszédos államokkal való kapcsolatok javítását, és kiterjeszteni a szomszédságpolitika fogalmát Lengyelországra és Törökországra is. A kétoldalú kapcsolataink örvendetes módon fejlődtek 2017-ben, amit a külügyminiszterek találkozásai jelez. Közös tennivalóként a román külügyminisztérium a biztonság- és energiapolitikai, valamint az infrastruktúra-építést helyezi előnybe, és ez találkozik a magyar érdekekkel is. A román külpolitika annyiban árnyaltabbá vált, hogy már üdvözli a „kulturális sokszínűséget” – eddig ugyanis Bukarest álláspontja az volt, hogy Románia egységes, nem multikulturális ország. A kedvező nyilatkozatok fényében nem tartom kizártnak, hogy a román politikai mentalitás a magyar ügyekben is egy fokkal nyitottabb lett. Bukarest olyan ellentmondásos viszonyok hálójaként fogja fel a Magyarországgal és a többi szomszédjával való kapcsolatait is, amelyeket nem lehet egységesen kezelni.

Régióinkban egyre inkább tapasztalható az információs hadviselés felfutása, ami a média elemzéséből is kitűnik. Ez kedvezőtlenül érintheti hazánkat, mert átláthatatlanabbá, manipulálhatóbbá teheti a kapcsolatainkat. A román média alapvetően kedvezőbben nyilatkozik rólunk, mint az elmúlt években, de az információs forrásaik zavarosak. A magyar fél bátrabban is jelen lehetne a román nyilvánosságban, viszont ehhez kevés eszköz áll rendelkezésére (tudósítói hálózat). Áprilisban létrejött a román információs hadviselési intézet (LARICS) – a következő választási évben komoly információs kihívásnak nézünk elébe.

Elemzésemben arra teszek kísérletet, hogy a román–magyar kapcsolatoknak a román kormányzat nyilvános üzenetei, valamint a romániai médiában megjelent magyar vonatkozású cikkek és műsorok alapján kirajzolódó aktuális helyzetét ismertessem.

Abstract: *The Romanian foreign policy strategy gives high priority to improving relations with neighboring states, and extends the concept of neighborhood policy to Poland and Turkey – a sign of the importance of security. Our bilateral relations have developed steadily in 2017, as indicated by the encounters of foreign ministers. As a joint effort of our countries, the Romanian Ministry of Foreign Affairs favors security and energy policy and infrastructure building, which also meets the Hungarian interests. The current Romanian foreign policy welcomes “cultural diversity” – so far Bucharest’s view was that Romania is a nation state and is not multicultural – so I can not rule out that the Romanian political mentality has become more open in Hungarian affairs. Bucharest sees contacts with Hungary and its neighbors as controversial, which can not be treated uniformly. The bad news is that in our region there is a rise in hybrid warfare, which is evident from our media analysis. The latter may have a negative impact on our country because it can make our relations more opaque and manipulated. The Romanian media is essentially more positive about us than in recent years, but their information sources are confusing. Hungary could be more involved in the Romanian public space, but in the present we have only a few tools (correspondent network). In April, the Romanian Laboratory for Information*

War Analysis and Strategic Communication (LARICS) was established, and we are facing a serious information challenge in the next election year.

In my analysis, I attempt to present the current situation of Romanian–Hungarian relations in the light of the public messages of the Romanian government and the Hungarian aspects of Romanian media.

A ROMÁN SZOMSZÉDSÁGPOLITIKA KITERJESZTÉSE, MAGYARORSZÁG VISZONYLAGOS FELÉRTÉKELŐDÉSE

A román szomszéd-ságpolitika földrajzi kiterjesztésének, biztonsági- és nemzetpolitikai szempontok alapján történő átrendezésének igénye már az 1990-es években megfogalmazódott. Ez az igyekezet tükrözi a román külpolitika alapjellemezőjét: azt, hogy a közvetlen szomszédjaival ellentmondásos, problémákkal terhelt kapcsolatai vannak, ezért a siker érdekében szélesebb körben keresi a közvetlen partnereit, külpolitikája kiegyensúlyozását. Ugyanakkor a mostani román kormányzati programba bekerült, hogy a gazdasági kapcsolatokat elsősorban a tágabb régióban és a hagyományos közép-európai partnerekkel kell növelni középtávon. Ez pedig hazánkat is felértékeli szomszédunk szemében.

A ROMÁN KORMÁNYPROGRAM MAGYAR VONATKOZÁSAI

A [román kormány 2017–2020 közötti programja](#) nem említi kiemelt helyen a magyar–román kapcsolatokat, viszont a regionális infrastrukturális együttműködéssel foglalkozó bekezdésben hazánk már hangsúlyosabban szerepel. A programnak a szomszéd-ságpolitikát tárgyaló része is csupán vázlatos: a lengyel és a török biztonságpolitikai relációt emeli ki. A szomszédokkal folytatandó politikai kapcsolatok háttérbe szorulásának viszont ellentmond a gazdaságpolitikai rész, amely a közép-európai államokkal való kereskedelem, illetve általában a gazdasági kapcsolatok javítását nevezi meg a legfontosabb tennivalók között. Ennek háttérben az áll, hogy [Romániának csupán 36 milliárd eurós exportja](#) (2015-ös adat) van a schengeni övezet országai felé, az importja viszont meghaladja az 50 milliárd eurót. (Hazánknak 50 milliárd euró körüli schengeni exportja volt a vizsgált évben, és aktívumot produkáltunk.) A románok keleti és déli gazdasági nyitása nem lett az elvárt mértékben sikeres; rövid távon a térségünkben, a hagyományos partnereivel tudja a leginkább felfuttatni a kereskedelmét. Az ambiciózus belföldi fejlesztési tervek csak akkor valósulhatnak meg, ha a kereskedelem is jelentősen nő.

A kormányprogram belpolitikai részéből is csupán áttételesen lehet következtetni arra, hogy milyen összefüggésekben lehetünk fontosak a románok számára.

A program egy tudásalapú gazdaság kiépítését tűzte ki célul, amelynek keretében:

- adminisztratív jogokat adnának az egyes (északnyugati, északkeleti, nyugati, középső, délnyugati, déli, délkeleti és bukaresti) fejlesztési régióknak, amihez alkotmányos, adminisztratív reformra van szükség;
- az adminisztratív reform és a gazdasági projektek részeként nagyvárosi gazdasági fejlesztési övezeteket hoznának létre Bukarest, Kolozsvár, Brassó és Temesvár központtal;
- széles körű oktatási reformot vezetnének be a munkaerő képzése érdekében, hogy a külföldi befektetők számára azzal is vonzóbbá tegyék az országot.

Az adminisztratív reform végrehajtásakor várhatóan felmerül a Székelyföld ügye is, de hosszú távon nagyobb veszélyt jelenthet a hagyományos román hatalmi képletre az, hogy a decentralizáló reformok eredményeként főleg Erdély fejlődne, ami tápot adhat egy erdélyi román identitás megerősödésére.

2017 augusztusában a bukaresti kormány elfogadta az Európai Unió regionális gazdasági fejlesztést szolgáló Duna-stratégiájának a romániai projektjeit, s ahhoz kötődően a Mihai Tudose vezette kormány újból megfogalmazta a [külpolitikai prioritásait](#).

- Az ország nemzetközi szerepének erősítése: aktívabb részvétel az EU és a NATO működésében; az Amerikai Egyesült Államokkal való stratégiai partnerség kiszélesítése a gazdaság területére is (e kapcsolatok az ország modernizációjának a fő eszközei); a 2019-es román EU-elnökség előkészítése; a brexit és az uniós reformok tárgyalásában való részvétel.
- A térségbeli prosperitás, demokrácia és biztonság erősítése: Moldova nyugati integrációjának elősegítése; a Nyugat-Balkán uniós csatlakozásának támogatása; a Lengyelországgal és Törökországgal való biztonsági együttműködés erősítése, a gazdasági kapcsolatokkal való kibővítése.
- Globális gazdasági nyitás: a Fekete-tenger/Kaukázus térsége, Ázsia, Dél-Amerika, Afrika partnerré válása; a nemzetközi intézményekben (ENSZ) való aktív szerepvállalás; a nemzetközi jog érvényesülésének elősegítése; külföldi befektetések ösztönzése; konzuli tevékenység (a külföldön tartózkodó román állampolgárok szavazásának lebonyolítása).

TEODOR MELEȘCANU KÜLÜGYMINISZTER SAJTÓNYILATKOZATAI A KÉTOLDALÚ KAPCSOLATOKRÓL

Meleșcanu külügyminiszter egy román lapnak adott 2017. tavaszi [interjúban](#) kifejtette, hogy a kormány külpolitikai stratégiája prioritásként kezeli a szomszédos államokkal való kapcsolatokat, és ki szeretné bővíteni a szomszédságpolitika által érintett államok körét Lengyelországgal és Törökországgal. Az interjúban Meleșcanu dodonai módon nyilatkozott hazánkról: „Nem mondhatom,

hogy Magyarországgal kapcsolatban ne lennének fontos tervek." Kiemelte, hogy Magyarország számára Románia a második legfontosabb kereskedelmi partner, és a februári budapesti látogatása során Orbán Viktor kormányfő és Szijjártó Péter külügyminiszter egyaránt együttműködési készséget mutatott.

Bár nem mondta ki, de az interjúból az is kitűnik, hogy Románia számára többféle szomszéd létezik:

- a stratégiaileg fontosak, amelyekkel lényegi biztonsági és gazdasági együttműködésre törekszik (Lengyelország és Törökország);
- a problémások: amelyekkel szoros ugyan a gazdasági kapcsolat, de egy sor nemzetpolitikai és egyéb ügy terheli a viszonyt (Magyarország és Moldova);
- az elhanyagolt partnerek: amelyekkel szorosabbra kell fűzni a kapcsolatokat (pl. Bulgária).

A *Magyar Idők*nek adott interjúban viszont [Meleşcanu kifejtette](#), hogy nem igazak azok a média hírek, amelyek szerint korábban rossz kapcsolatok voltak a két állam között. Ennek igazolására példaként említette a közös infrastruktúra-építést, a gázellátási interkonnektort, valamint a kereskedelmi kapcsolatok bővülését. Megemlítette, hogy a magyar állam rendkívül aktív Romániában: konzulátusok, kereskedelmi és kulturális képviseletek nyíltak. Majd hozzátette, hogy „bár lenne a magyaroknak Szerbiában és Szlovákiában is ilyen sikerük”. Véleménye szerint a sajtóban azért alakulhatott ki kedvezőtlen kép a román–magyar kapcsolatokról, mert 2008 óta nem tartottak közös kormányértekezletet. Mint mondta, a két államnak stratégiai együttműködési megállapodása van, és „együtt könnyebben evezhetnénk a nemzetközi vizeken is”. Meleşcanu kijelentette, hogy a szoros együttműködéshez jó alapot jelentene az, hogy „Romániában virágzik a magyar kisebbség kultúrája”, amire a bukaresti kormány több száz millió eurót költ. Közvetve tehát azt kívánta üzeni, hogy jobbak lehetnének a két ország kapcsolatai, ha a magyar fél nem foglalkozna olyan sokat az etnikai ügyekkel, és nem kifogásolná (a román felfogás szerint: eltúlozva) a romániai magyarság helyzetét.

Ugyanebben az interjúban Meleşcanu felsorolta [a két állam közös érdekeit](#) is:

- közös erőfeszítéssel fejleszteni a transzatlanti struktúrákat;
- hatékony részvétel a brexit utáni új uniós politikai konstrukció létrehozásában;
- a NATO keretében való együttműködés;
- a nemzetközi jog érvényesítése a nemzetközi politikai porondon;
- a kétoldalú kapcsolatokban pedig az energetikai infrastruktúra és az autópályák összekötése.

A román külpolitika vezetői 2017 őszén Varsóban, Budapesten, majd az EU londoni, informális külügyminiszteri találkozásán is tárgyaltak a [V4-es partnereikkel](#). Meleşcanu [külügyminiszter kijelentette](#), hogy egyre inkább tapasztalható a V4-nek, Romániának és Bulgáriának az uniós és biztonsági politikájuk (pl. a brexittel, a fekete-tengeri biztonsággal, az energiapolitikával kapcsolatos ügyek) egyeztetésére

vonatkozó közös igénye. A román politikai kommentárok szerint az EU-n belül a [V4+Románia alkotta csoport a német–francia páros politikai túlsúlyát is ki tudná egyensúlyozni](#) egy sor témában. Ugyanakkor [Klaus Johannis államfő](#) egy 2017. októberi nyilatkozatában úgy vélte, a V4 nem egységes csoport, az uniós kérdésekben legalább két táborra oszlik, és Románia nem osztja némelyik politikáját. Szerinte a V4 és Románia közeledése „nem reális”.

Összegzésként elmondhatjuk, hogy várhatóan nőni fog Bukarest Magyarország iránti gazdasági érdekeltsége. Ez a trend figyelhető meg a román kormányzat és média magyar vonatkozású közléseiben is. Az alábbiakban a román kormányzatban és társadalomban hazánkról kialakult kép ismertetése és elemzése olvasható.

A MAGYAR–ROMÁN KAPCSOLATOK A ROMÁN KÜLÜGYMINISZTERIUM HONLAPJÁNAK ÉRTÉKELÉSÉBEN

A románok közt hazánkról élő kép ismertetése érdekében azt vizsgáltam, hogy a román külügyminisztérium (egyébként igen sok információt tartalmazó) [honlapján](#) 2017-ben [Magyarország hányszor és miért szerepelt](#).

1. táblázat

Magyar vonatkozások a román külügyminisztérium honlapján
(2017. január–október)

Összesen	Kétoldalú	Gazdaság	EU	Regionális	Közlekedés	Egyéb
69	12	6	10	12	10	19

A honlap idén (október végéig) hatvankilencszer említette Magyarországot (Lengyelországot ennél kevesebb alkalommal). Ahogy az a táblázatból kiderül, ezek közül csupán tizenkettő szólt a kétoldalú politikai kapcsolatokról, tíz közlekedési hír, és csak hatban szerepelt hazánk gazdasági összefüggésben. Ez utóbbiakból két esetben az uniós Duna-stratégia (*Strategia Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării*, SUERD) konferenciája kapcsán, egyszer a lézerkutatás terén megvalósuló technikai együttműködés (az ún. szuperlézerrel foglalkozó ELI-NP) ügyében, egy alkalommal pedig az energiapolitika témájában (az amerikai–román stratégiai együttműködési dokumentumban) bukkan fel Magyarország mint gáz interkonnektor partner, továbbá két interjúban volt még érintett.

A kétoldalú politikai kapcsolatok terén öt hírben írtak Meleşcanu budapesti látogatásairól, egyben Íjgyártó István államtitkár februári romániai útjáról, kettőben Zákonyi Botond nagykövet és Teodor Meleşcanu megbeszéléséről, négyben pedig magyar részvétellel zajló konferenciáról. A legtöbb említés nemzetközi vagy regionális (tíz az EU, tíz a V4+) együttműködés kapcsán történt. Az utóbbi csoportba lehet sorolni még két interjút is. Az egyéb kategóriába az utazási korlátozásokról

szóló tizenöt konzuli hír, valamint a Nemzetközi Holokauszt-emlékezési Szövetségnek (*International Holocaust Remembrance Alliance*, IHRA) a Magyarországtól átvett elnökségével kapcsolatos anyag, illetve egy interjú került.

A MAGYAR–ROMÁN KAPCSOLATOK A MÉDIÁBAN

A legnagyobb [román](#), valamint a román nyelvű [orosz](#) és [francia](#) állami hírportáloknak az „Ungaria” [Magyarország] keresőszó alkalmazásával történt vizsgálata során arra a kérdésre kerestem a választ, hogy hányszor és hogyan szerepeltünk a hivatalos médiában 2017 januárjától az elmúlt hónap végéig. A feldolgozott anyagok között lehet hír és kommentár is. A minősítésben hír esetén az „elfogult” jelző a hamis adatokat tartalmazó írásra, kommentárnál pedig az események eltúlzott, egyoldalú szemléletű, tendenciaszerűen valótlan állításokkal telesztölt értelmezésére utal.

2. táblázat

Magyar vonatkozások a legnagyobb romániai, valamint a román nyelvű orosz és francia hírportálon (2017. január–október)

Hírforrás	Korrekt hír/kommentár	Elfogult hír/kommentár	Összesen
<i>Hotnews.ro</i>	204 (96%)	8 (4%)	212
<i>Sputnik.md</i>	49 (82%)	11 (18%)	60
<i>RFI</i>	186 (88%)	14 (12%)	210

A *Hotnews.ro* anyagainak elemzése

A *Hotnews.ro* magyar vonatkozású médiaanyagai közül energiaügyekkel 16, az orosz–magyar kapcsolatokkal szintén 16, a magyarországi belpolitikával, korrupcióval 25, a kétoldalú politikai kapcsolatokkal 20, a kétoldalú gazdasági kapcsolatokkal 22, kulturális, oktatási témákkal megint csak 20 foglalkozott; a CEU-val kapcsolatos, a magyar kormánnyal kritikus anyagok száma 26, a sport témájúaké 18 volt, míg Magyarországot a negatív nyugati megítélése kapcsán 12, egyéb nemzetközi kontextusban pedig 22 alkalommal említették; a „magyar szélsőségesek” 15 írásban szerepeltek.

A médiaanyagok több mint 90 százalékát magyar vagy nyugati hírforrásból vették át, vagyis alig van budapesti tudósítójuk. A magyar vonatkozású médiaanyagok zömét a magyar kormánnyal kritikus forrásból (*Budapest Beacon*, *Magyar Narancs*, *Népszava*, *Reuters*, *Deutsche Welle*, *AP*, *BBC*) idézték, és csupán néhány hír származik a magyar kormány közeli médiától (főleg az MTI-től).

A 212 magyar vonatkozású médiaanyag 95 százaléka hír, a többi kommentár. Kijelenthető, hogy csupán 4 százaléka elfogult, hamis. A hírek között alig van manipulált anyag (pl. „Orbán miniszterelnök szövetséget kötött Oroszországgal”), az elfogult írások többsége a kommentárokból, elemzésekben jelent meg („a magyar foci-drukkerek románellenesek”). A Magyarországra nézve negatív, elfogult anyagokat egy-két kivétellel külföldi hírforrásból vették át.

Sok az elfogultnak nem nevezhető, de kritikus anyag. A nehezményezett témák megjelenésének gyakorisága szerint első helyen áll a határátkelők zsúfoltsága, azt követik a CEU-ügyek, a Magyarországgal szembeni EU-eljárás, a sporthuliganizmus, illetve a „magyar szélsőségesek”. A magyar vonatkozású hírek 90 százaléka semleges, tárgyilagos, néhány pedig barátságos hangnemű (ezek témája: a kultúra, Soros György, a turizmus, a migránsok és a gazdaság).

A 212 említés meghaladja a lengyel, bolgár, szerb, török vagy ukrán vonatkozású hírek számát. Ez annak a jele lehet, hogy a románok a régió belül fontos partnernek tartják Magyarországot – ami nem teljesen egyezik meg a román kormányzati kommunikációval.

A román tulajdonban lévő médiában való szereplésünket elemezve nem állítható, hogy jelenleg szervezett kormányzati médiakampány folyik Magyarországgal vagy a romániai magyarság ellen. Fellelhető viszont az arra irányuló igyekezet, hogy egyes összefüggésekben (székelyföldi nyelvhasználati témák, sporthuliganizmus) rossz színben tüntessék fel hazánkat, de ennek háttere igen összetett. A rólunk szóló anyagok 96 százaléka tárgyilagos vagy kedvező, ami európai szinten normális, átlagos arány. A magyar és a román társadalom előnyére válna, valamint a kapcsolatainkra is jótékonyan hatna a nyilvánosságban való nagyobb együttműködés. Az alábbi területekre lehetne fókuszálni:

- Tudósítói hálózat fejlesztése. Budapesten csak két román média képviselteti magát (*Radio Romania, Digi 24 TV*). Ezért az anyagokat a román fél többnyire harmadik forrásból veszi át.
- A román médiának az MTI-vel és más magyar *mainstream* médiával való együttműködésének az erősítése.
- A román médiában megjelenő magyarságkép további javítása. Az ugyanis inkább tárgyilagos, és nem tükrözi a román politikai szféra gyakran kritikus, nacionalista magyarság-politikáját. A sajtóban nagyobb fontosságot tulajdonítanak Magyarországnak, mint a kormánypolitikában (több hír jelenik meg rólunk, mint a többi V4-es tagállamról). Nyitottságot, érdeklődést tapasztalhatunk a gazdasági és kulturális témákban, vagyis ezeken a területeken jó hírünk van.

Mindez azt is jelzi, hogy további tennivalói vannak a magyar kormányzati kommunikációnak. Arra következtethetünk, hogy a román médiában megjelenő magyarságkép az elfogadást, a közös érdekek felismerését illetően előbbre jár a kormányzati politikáknál, így a magyar fél bátran nyithat a román média felé.

A Sputnik.md anyagainak elemzése

A Sputnik.md az orosz állami hírügynökség, a Roszija Szivodnya orgánuma, és elsősorban a (Szovjetunió kivüli) volt szocialista tábor olvasóinak szól. A Twitteren és Facebookon is terjeszti az anyagait. A Magyarországot érintő írások 95 százaléka hír, a többi kommentár. A Twitter- és [a Facebook-megjelenéseit](#) vizsgálva szembeűnő, hogy csupán néhány hozzászólás, megosztás követi azokat, ami azt jelzi, hogy a fiatalok inkább más hírforrásokat részesítenek előnyben, továbbá nem tapasztalható a trollkodás.

Budapesti tudósítójuk nincs, a hírek forrása tipikusan a Reuters, a Russia Today és az Origo.hu. A 2017-ben megjelent 60 magyar vonatkozású írás 18 százaléka elfogult. Ezekre ilyen „hangzatos” címek utalnak: „[Magyarország óriási csapást mér a NATO-ra és Ukrajnára](#)”, „[Magyarország iskolaügyben ukránellenes szövetséget igyekszik létrehozni Romániával és Oroszországgal](#)”, „[A magyar külügyminiszter szerint Ukrajna felejtse el az európai jövőt](#)”, „Magyarország, Romániával ellentétben, átengedte Rogozin alelnök repülőgépét”, „[Az Európai Gazdasági Fórum hadat üzent Magyarországnak](#)”, „Magyarország Nagy-Britanniát követve kiléphet az EU-ból”.

A Sputnik.md viszonylag nagy arányú elfogult médiaanyaga azt jelzi, hogy Magyarország is célpontja lett a térségben zajló hibrid hadviselésnek. A rosszindulatú cikkek célja többféle is lehet: rossz színben feltűntetni Ukrajnát, felnagyítani az orosz–magyar együttműködést, viszályt szítani a térség népei között. Az információs támadást jelzi, hogy megjelent hamis hír is (hogy Magyarország ukránellenes szövetséget igyekszik létrehozni Romániával és Oroszországgal).

A Radio France International (RFI) anyagainak elemzése

A Romániában legolvasottabb nyugati hírportál magyar vonatkozású anyagainak a forrása a román és a nemzetközi média: Dilema Veche, Adevarul, román lapok, Radio Polonia, Eurotopics, De Telegraaf, Reuters, BBC, Die Welt. Meglepő a magyar témájú hírek nagy száma (210), ez feltételezhetően a szerkesztőségi politika része lehet. Ez utóbbit sejteti az is, hogy viszonylag sok a kommentár (20 százalék) ahhoz képest, hogy a román és az orosz tulajdonú médiában annak az aránya 4-5 százalék. Az RFI román nyelvű [Facebook-oldalán](#) valamivel több a komment és a megosztás, mint a Sputnik.md-n, ami azt jelzi, hogy népszerű a fiatalok között. Trollkodást itt sem tapasztaltam magyar vonatkozásban.

A hírek korrektek, de a kommentárok egy kisebb része jelentősen elfogult, mert csak egyetlen szempontot vesz figyelembe, bizonyíték nélkül von le következtetéseket, érzelmileg minősít – azaz nem a tények alapján értékeli. Jellemző elfogult publicisztikák: „[Magyarországot ma valószínűleg nem vennék fel az EU-ba](#)”, „[Populizmushullám Európában – a katalán szeparatizmus szövetségeseiként](#)”, illetve például a Paul Lendvai által írt „[Orbán Magyarországa](#)”, „Az EU bővítése elsietett volt”, „Erről nem tudtunk semmit (zsidók és népi németek üldözése Magyarországon)”.

Nem állíthatom, hogy az *RFI* Magyarország ellen információs támadást folytat, mert például a híryananyagok korrektek, de a kommentárokból egyoldalúan kritikus hangnemet üt meg, ami akár a francia kormányzati politikát is tükrözheti.

ROMÁN INFORMÁCIÓS HADVISELÉSI INTÉZET JÖTT LÉTRE, MAGYARORSZÁG A MÁSODIK CÉLPONT

Aprilis végén kezdte meg működését a Román Tudományos Akadémia Információs Hadviselési és a Stratégiai Kommunikációt Elemző Laboratórium (*Laborator de Analiză a Războiului Informațional și Comunicare Strategică*, LARICS). A bemutatkozó konferencián kiderült, a fő kihívást az orosz információs hadviselés jelenti, és az intézmény feladata nemcsak az elemzés és a védelemre vonatkozó javaslatok tétele, hanem a támadás, a „román érdekek aktív képviselete” is. Ennek érdekében több román intézménnyel is együttműködik.

A LARICS fő feladata, hogy a román érdekeket támadó médiamegjelenéseket vizsgálja, elemezze. A [weboldalán](#) máris Románia elleni rágalmozással és információs támadással, románellenes lejáratási kampányok indításával vádolja Magyarországot (pl. e célból „találtuk ki” a Tisza romániai szennyezését), és „Orbán Viktor románellenes aknamunkájával” példalózik. Az intézmény [egy másik tanulmánya](#) szerint Magyarországra az Oroszország utáni második legfontosabb ellenfél. A LARICS weboldalán megjelenő ellenségkép azt jelzi, hogy a 2018-as választási évben komoly kritikára kell számítani a részükről. Hazánknak csupán kibervédelmi intézete van, az információs hadviselés terén nem rendelkezünk stratégiával és szervezett háttérrel.

ÉRTÉKELÉS

Magyarország nem szerepel kiemelten a román kormányprogramban, és a kormány külpolitikai nyilatkozataiban sem. Áttételesen viszont növekedett a fontosságunk Románia számára, mert a regionális politika prioritásaként a dokumentumban a gazdasági kapcsolatokat nevezték meg. A szomszédságpolitikájuk célja, hogy Bukarest regionális katonai, energiapolitikai hatalommá váljon, hogy még jobban érvényesíteni tudja nemzetpolitikai érdekeit. Atlantista középhatalomként pedig gazdasági hozadékot is vár pl. az IT és a hadiipar területén. Ez utóbbihoz fő térségbeli partnerül Lengyelországot és Törökországot szeretné megnyerni, ugyanakkor az elmúlt években nem sikerült a tervezettek szerint bővíteni a gazdasági kapcsolatait velük. Ez a regionális szövetségkereső igyekezet tehát

szerény eredményekkel járt eddig, és hullámzó jellegű volt, mert Varsó inkább a Baltikum térségére összpontosította a figyelmét, Törökország Oroszországhoz fűződő kapcsolata pedig elég változó.

Az ukrajnai konfliktus és a Krím anektálása változtatott ezen a regionális együttműködési képleten. A NATO határozottabban lép fel Románia térségében, és Washington együttműködésre sarkallja a számára fontos régióbeli államokat. 2017 nyarán és őszén Bukarest több utalást is tett arra vonatkozóan, hogy szívesen közeledne a V4-hez.

Az elmúlt fél évszázadban Bukarest Jugoszláviában és Magyarországon látta a fő regionális riválisát, de ez a hagyományos román felfogás mára a háttérbe szorult, hiszen Jugoszlávia megszűnt, a magyar–román kapcsolatokban pedig egyre inkább a gazdasági érdekek kezdenek dominálni. Regionális szinten Bukarest figyelmét elsősorban a Fekete-tenger térsége, Moldova és Ukrajna köti le. Az új román politikának gyorsan kell reagálnia és újítania, ha meg kíván felelni a változó kihívásoknak – ennek sikere a mi érdekünk is.

Magyarország tehát csökkenő fontosságú ellenfél, de számos ügy miatt továbbra is kihívás maradt a román vezetés szemében. Ezek közé főként az etnikai és energiapolitikai kérdések tartoznak. E feszültségforrások nem szűnnek meg egyhamar – ami változik, az a problémák kezelési módja. A román kormányzati kommunikáció és média elemzéséből kitűnik, hogy a magyar vonatkozású témák egyre kevésbé kormányzati jellegűek, sokkal inkább gazdaságiak, és román szomszédaink számára mind gyakrabban szerepel hazánk a regionális és nemzetközi összefüggésekben. Ennek megfelelően a kétoldalú kapcsolatok eszközei is diverzifikálódnak, azaz a nem kormányzati elem fontossága nőni fog. Ez hatékonyabbá teheti a kapcsolatainkat, valamint megfordíthatja az elmúlt évtizedek kedvezőtlen trendjét, a romániai megítélésünknek a felmérések során megmutató kismértékű romlását. A folyamat viszont veszélyeket is rejt, mert jobban ki vagyunk téve egy harmadik fél befolyásának (lásd *Sputnik, RFI*), és az információs technológia terjedésével a provokációk is szaporodhatnak.

Kapcsolatainkat veszélyezteti, hogy a térségben teret nyert a hibrid hadviselés (pl. Ukrajnában és Moldovában), ami átláthatatlanabbá teheti a politikát.

A román külügyminiszter idejéről nyilatkozataiból azt szűrhetjük le, hogy a legtöbb figyelmet egy közös energia- és infrastruktúra-politika élvezne. A biztonságpolitika és a nemzetközi jog kiemelése azt jelzi, hogy létezik egy olyan román megközelítés, amely közvetett módon, megelőző jelleggel igyekszik a magyar politikára hatni. A kétoldalú kapcsolatok terén mutatkozó román prioritások azt is sugallhatják, hogy Bukarest elszigeteltnek érzi magát a térségben. Ez viszont két, számunkra fontos tény is a román politika előterébe helyez, és azok a mostani kormányprogramban is megjelennek: egyrészt azt, hogy létfontosságúnak tartják Magyarország felé és hazánkkal együtt folytatandó infrastruktúra-fejlesztést, másrészt pedig, hogy a tágabb térségünkben keresik a főbb kereskedelmi partnereiket.

A mostani román külpolitika annyiban árnyaltabb a korábbiaknál, hogy például Meleşcanu már üdvözölte a „kulturális sokszínűséget”. Eddig Bukarest álláspontja az volt, hogy Románia nem multikulturális ország. Épp ezért nem tartom kizártnak, hogy a román politikai mentalitás a magyar ügyekben egy fokkal nyitottabb lett az elmúlt években. Ez összefüggésben lehet azzal a román külügyminiszter által is említett ténnyel, hogy a gazdasági kapcsolataink jelentősen fejlődtek. A kétoldalú kereskedelmünk meghaladja a 8 milliárd eurót, Magyarország a 10. legjelentősebb befektető Romániában. Egy másik figyelemreméltó tényre a médiaelemzés világít rá: a román közvélemény érdeklődik a magyar kultúra és gazdaság iránt, elég nyitottak ezen a területen.

Bukarest olyan ellentmondásos viszonyok hálójaként fogja fel a Magyarországgal és a többi szomszédjával való kapcsolatait, amelyeket nem lehet egységesen kezelni. Ezért várhatóan továbbra is megmarad a kétoldalú politikai kapcsolatok fontossága. A 2019-es román EU-elnökség idején előreláthatólag a jelen elemzésben említett román politikai prioritások fognak megjelenni: a Fekete-tenger környékével kapcsolatos stratégia megalkotása, a Nyugat-Balkán integrálása, gazdasági és infrastrukturális kapcsolatok. Mindezekben közös érdekeink és kitűnő együttműködési lehetőségeink vannak.